

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) เป็นปรากฏการณ์หนึ่งของสังคมมนุษย์ เป็น การที่ระบบสังคม กระบวนการ หรือ รูปแบบทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นปรากฏการณ์ที่ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน และไม่มีสังคมใดที่ปราศจากการเปลี่ยนแปลง โดยที่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะดำเนินไปในสองทิศทางคือ ทิศทางของความก้าวหน้า (Progress) หรือการพัฒนา (Development) กับทิศทางของความถดถอย (Decline) หรือ ความเสื่อมโทรม (Deterioration) (จันจ อดิวัฒนสิทธิ์, 2548: 102-103)

ประเทศไทยตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบันก็ต้องเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ ตลอดเวลาเช่นเดียวกัน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยในช่วงอดีตที่ผ่านมา ที่มุ่งเน้นการ พัฒนาตามแนวกระแสหลักของโลก (Main Stream) นั่นคือ การพัฒนาประเทศเพื่อความทันสมัย (Modernization) ตามแบบตะวันตก และทุนนิยมเสรี (Capitalism) กล่าวคือ เน้นที่ความเติบโตทาง เศรษฐกิจ และส่งเสริมภาคอุตสาหกรรม โดยวัดความสำเร็จของการพัฒนาจากความเติบโตทาง เศรษฐกิจในเชิงปริมาณ (Quantity) โดยไม่ได้มองในเชิงคุณภาพ (Quality) และไม่ได้คำนึงถึง เป้าหมายหลักของการพัฒนา คือ การพัฒนามนุษย์ ที่ได้รับผลกระทบจากกระแสของการพัฒนาที่มี อยู่ตลอดเวลา

การพัฒนาประเทศตามแบบตะวันตก (Westernization) ถึงแม้จะมีผลเชิงบวกที่มีการกล่าว อ้างอยู่เสมอ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ติดตามมาด้วยปัญหาอีกมากมาย ซึ่งจัดว่าเป็น สถานการณ์ของ ความสับสนวุ่นวาย หรือความขัดแย้ง ที่ก่อตัวขึ้นในทุกภาคส่วนทางสังคม ที่เป็น ผลมาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุล ความเสื่อมถอยทางสังคม และ ทางเศรษฐกิจ ในการเข้าถึงทรัพยากร ในด้านต่างๆ จึงมีมากขึ้น (สุพิศวง ธรรมพันทา, 2540: 136) ทำให้เกิดการแก่งแย่ง และความเห็นแก่ ตัวของมนุษย์ในสังคมมีเพิ่มมากขึ้น สังคมจึงเต็มไปด้วยความวุ่นวาย และความสับสนในการ ดำรงชีวิต

ในปัจจุบันจึงมีคนในสังคมกลุ่มหนึ่งให้ความสนใจ ต้องการที่จะแสวงหาความสุขสงบสุข และพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ โดยการเลือกที่จะพัฒนาตนตามแนวพุทธศาสนาโดยการ ปฏิบัติธรรม และการปฏิบัติกรรมฐาน (Meditation) ซึ่งมีแนวโน้มว่าการปฏิบัตินี้จะได้รับการ ยอมรับและมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ.

2549 ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) เป็นการส่งเสริมให้คนในสังคมมีการพัฒนาทางด้านจิตใจและจริยธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้การที่มีมติคณะรัฐมนตรี นับตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2547 ว่าด้วยเรื่อง ขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีความประสงค์สมัครเข้ารับการอบรมหลักสูตรการปฏิบัติธรรมไม่ถือเป็นวันปฏิบัติราชการ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2547) เป็นต้นมา ก็มีมติเกี่ยวกับการอนุญาตให้ข้าราชการสามารถลาเพื่อไปปฏิบัติธรรมได้อีกหลายมติตามมา ซึ่งถือว่าเป็นมติที่รัฐสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการปฏิบัติธรรมของข้าราชการ อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของสถานปฏิบัติธรรมที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก จากข้อมูลของมหาเถรสมาคมพบว่า มีสำนักปฏิบัติธรรมที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2551 เป็นจำนวนถึง 609 แห่งทั่วประเทศภายใต้การบริหารจัดการของวัดตามพื้นที่ต่างๆ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2551) และนอกจากนี้ยังมีสถานปฏิบัติธรรมอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด บางส่วนมีการพัฒนาสถานปฏิบัติธรรมขึ้นภายนอกบริเวณวัด และมีการบริหารจัดการโดยฆราวาส โดยที่สถานปฏิบัติธรรมเหล่านี้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นสถานที่สำหรับการพัฒนาคุณภาพทางจิตใจให้กับฆราวาสหรือประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งในพระไตรปิฎกพบว่ามีเรื่องราวของฆราวาสหลายท่านที่มีศักยภาพสามารถเข้าถึงอิสรภาพทางจิตใจได้ไม่ต่างไปจากพระภิกษุสงฆ์ นั่นแสดงว่าธรรมะไม่ได้เป็นสิ่งเฉพาะสำหรับพระภิกษุสงฆ์เท่านั้น แต่เป็นสิ่งสำหรับมนุษย์ทุกคนที่สามารถปฏิบัติได้ ในขณะเดียวกันการที่ฆราวาสจะสามารถปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องนั้น อาจจะต้องมีพระภิกษุสงฆ์หรือวิปัสสนาจารย์เป็นผู้ชี้แนะเนื่องจากการมีความรู้ทางธรรมที่มากกว่า ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ในประเทศไทยก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งทางโลกและทางธรรมมาตั้งแต่อดีต (พระไพศาล วิสาโล, 2546: 341)

ในขณะเดียวกัน การปฏิบัติสมาธิก็ได้รับความนิยมแพร่หลายในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศตะวันตกได้เกิดความสนใจในการฝึกสมาธิขึ้นมามากมาย ซึ่งความเจริญทางวัตถุมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาความสุขทางจิตใจ คือ เมื่อมีความเจริญทางวัตถุแล้วมนุษย์ก็ยังไม่ถึงความสุขอย่างแท้จริง และสังคมก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์มากมาย ทำให้มนุษย์หันกลับมาพัฒนาทางด้านจิตใจ เกิดการนิยมฝึกสมาธิตามแนวทางแบบตะวันออกอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นแนวทางแบบพุทธศาสนาหรือแบบฮินดู (สุจิตรา อ่อนค้อม, 2544: 2) ซึ่งการทำสมาธินี้ อาจจะไม่ต้องอิงกับศาสนาใดเลยก็ได้ เนื่องจากเป็นเทคนิควิธีที่จะทำให้เข้าใจถึงจิตใจของตนเอง ทำให้รู้ตัว รู้เท่าทัน ทำให้เกิดปัญญาและความดี (ประเวศ วะสี, 2547: 19) ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน การปฏิบัติกรรมฐานก็เริ่มได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งการปฏิบัติกรรมฐานอย่างที่ไม่อิงกับศาสนาใด หรือการปฏิบัติสมาธิตามแนวทางพุทธศาสนาที่เรียกว่า สมถกรรมฐานและ

วิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งสถานปฏิบัติธรรมต่างๆก็ได้ผนวกการปฏิบัติกรรมฐานเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติธรรมด้วย เพื่อก่อให้เกิดการถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ และก่อให้เกิดปัญญาในที่สุด

ปัจจุบัน สถานปฏิบัติธรรมตามแนวทางพุทธศาสนาซึ่งเป็นสถานที่สำหรับการพัฒนามนุษย์นั้น มีอยู่มากมายตามจังหวัดต่างๆในประเทศไทย มีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต กล่าวคือ มีลักษณะของการพัฒนาที่พักอาศัยสำหรับการค้างแรม และมีการจัดสร้างที่พักในลักษณะของรีสอร์ท (Meditation Resort) มีทั้งที่ให้ผู้ปฏิบัติธรรมได้มาค้างแรมร่วมกัน หรือจัดสร้างเป็นหลังๆ ในลักษณะของรีสอร์ท หรือโรงแรมทั่วไป พื้นที่ที่เน้นจัดสำหรับฆราวาสมีทั้งที่ถูกจัดสร้างขึ้นภายในบริเวณวัด บริหารจัดการโดยพระภิกษุสงฆ์ โดยส่วนใหญ่ผู้ที่เข้าร่วมการปฏิบัติธรรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ แต่สามารถบริจาคได้ตามกำลังศรัทธาของแต่ละบุคคล และสถานที่ที่จัดสร้างขึ้นภายนอกวัดที่มีทั้งการบริหารจัดการโดยพระภิกษุสงฆ์หรือฆราวาส ได้มีการนิมนต์พระภิกษุสงฆ์หรือวิปัสสนาจารย์ที่มีความรู้และประสบการณ์เพื่อการชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติ เช่นเดียวกับภายในวัด ซึ่งมีทั้งที่ผู้เข้าร่วมการปฏิบัติธรรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆเลย หรือบางแห่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าพักแรมในการปฏิบัติธรรม นอกจากนี้สถานปฏิบัติธรรมต่างๆยังมีการบริหารจัดการทางการตลาดและกิจกรรม ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้สำหรับการจูงใจให้มีผู้หันมาปฏิบัติธรรมด้วยวิธีต่างๆอีกมากมาย ผู้ปฏิบัติธรรมที่เข้าร่วมการปฏิบัติธรรมในแต่ละแห่งนั้น โดยปกติจะไม่มีแบ่งแยกในเรื่องของ อายุ เพศ ฐานะทางสังคม หรือสิ่งใดๆ ทำให้สถานปฏิบัติธรรมเหล่านี้ต้องคำนึงถึงวิธีการต่างๆในการจูงใจและดูแลผู้ปฏิบัติธรรมเหล่านี้ให้เกิดความพึงพอใจและความเลื่อมใสศรัทธาต่อการปฏิบัติธรรม

การที่สถานปฏิบัติธรรมต่างๆนั้น ได้นำหลักการตลาดเข้ามาใช้ เป็นการประยุกต์และผสมผสานกลยุทธ์ทางการตลาดที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์เพื่อจูงใจและชี้แนะฆราวาสอย่างเหมาะสมที่จะนำไปสู่วิถีทางแห่งการปฏิบัติธรรมเพื่อการพัฒนาคนให้มีความสุขความเจริญยิ่งขึ้นและสร้างสรรค์สังคมที่ดีซึ่งถือว่าเป็นการตลาดเพื่อสังคม เนื่องจากเป็น การกระทำที่มีทัศนคติในเชิงบวก เป็นความพยายามที่จะกระตุ้นและเผยแพร่แนวคิด การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพักอาศัยและกิจกรรมของฆราวาสผู้มีจิตใจที่ตั้งมั่นในการพัฒนาคนให้สามารถเข้าถึงการปฏิบัติธรรมอย่างถูกวิธี และมีความพร้อมต่อวิธีการปฏิบัติทั้งกายและจิตใจ

นอกจากนี้ อาจจะกล่าวได้ว่าการพัฒนาที่พักอาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานปฏิบัติธรรมนั้น เป็นการสร้างเพื่อรองรับต่อกิจกรรมการปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องมีความสะดวกสบายในการปฏิบัติธรรมตามกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง (Niche Market) นั่นคือ กลุ่มของฆราวาส ที่ยังคงดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแบบปฏุนิยมที่มีลักษณะความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตประจำวันที่แตกต่างกัน แต่การปฏิบัติของฆราวาสนั้นจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทางปัญญาและจิตใจให้ดีขึ้น เพื่อเสริมสร้างสติปัญญาและ

พฤติกรรมที่ถูกต้องในการดำรงชีวิต การเป็นคนดีของสังคม และการสร้างสังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมด วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาที่พักออาศัยสำหรับสถานปฏิบัติธรรมตามหลักพุทธศาสนา ในรูปแบบต่างๆทั้งที่ถูกจัดสร้างขึ้นภายในบริเวณวัดและภายนอกวัด และศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการทางการตลาด และกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงกลยุทธ์และความสำเร็จในการพัฒนาที่พักออาศัยสำหรับสถานปฏิบัติธรรม และเพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานปฏิบัติธรรมอื่นๆที่มีอยู่มากมาย ทั้งที่ถูกพัฒนาขึ้นมาแล้วหรือที่จะได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ในอนาคตในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนา และเพื่อเป็นการตอบสนองต่อการพัฒนามนุษย์ให้ถึงพร้อมด้วยคุณภาพทางด้านจิตใจ ปัญญา และจริยธรรม เพื่อสร้างสรรค์คนดีให้แก่สังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษาและเปรียบเทียบที่พักออาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรม สำหรับผู้มาปฏิบัติธรรมในสถานปฏิบัติธรรมที่พัฒนาขึ้นภายในบริเวณวัดและภายนอกวัด

1.2.2 ศึกษาการบริหารจัดการทางการตลาดของที่พักออาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับผู้มาปฏิบัติธรรมในสถานปฏิบัติธรรมที่พัฒนาขึ้นภายในบริเวณวัดและภายนอกวัด

1.2.3 เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการทางการตลาดของที่พักออาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้มาปฏิบัติธรรมในสถานปฏิบัติธรรม

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ศึกษารูปแบบที่พักออาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรม สำหรับผู้มาปฏิบัติธรรมในสถานปฏิบัติธรรมที่พัฒนาขึ้นภายในบริเวณวัดและภายนอกวัด

1.3.2 ศึกษาการบริหารจัดการทางการตลาดของที่พักออาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับผู้มาปฏิบัติธรรมในสถานปฏิบัติธรรมที่พัฒนาขึ้นภายในบริเวณวัดและภายนอกวัด

1.3.3 ศึกษาเปรียบเทียบตัวอย่างสถานปฏิบัติธรรมสายวัดพระธรรมกาย สายสันติอโศก และสายสติปัญญา 4 (พอง ขุบ)

1.4 สมมติฐานของการศึกษา

การพัฒนาที่พหุอาศัยสำหรับสถานปฏิบัติธรรมในงานวิจัยนี้ เป็นการพัฒนาที่มีกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง (Niche Market) ที่เป็นฆราวาสโดยเฉพาะ เพื่อมาปฏิบัติธรรมและมีกิจกรรมสนับสนุนการปฏิบัติธรรม การพัฒนาที่พหุอาศัยในสถานปฏิบัติธรรมนี้จึงรวมถึงความสะดวกสบายในด้านต่างๆ เฉกเช่นเดียวกับการพัฒนาที่พหุอาศัยโดยทั่วไป ซึ่งต้องมีการส่งเสริมทางการตลาดต่างๆ เพื่อจูงใจและสื่อความเข้าใจแก่ฆราวาสที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากกลยุทธ์ทางการตลาดสามารถตอบสนองต่อความต้องการแก่ฆราวาสเพื่อเข้าถึงการปฏิบัติธรรมได้สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 พื้นที่ทำการศึกษา

- 1.5.1.1 วัดพระธรรมกาย ด่านตำรวจสายวัดพระธรรมกาย
- 1.5.1.2 พุทธสถานสันติอโศก ด่านตำรวจสายสันติอโศก
- 1.5.1.3 วัดกัททันตะอาสภาราม ด่านตำรวจสายสติปัญญา 4 (พอง ยูป)

1.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

- 1) การสำรวจและสังเกตการณ์ในพื้นที่ของสถานที่ปฏิบัติธรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 2) การสัมภาษณ์ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติธรรมและดูแลสถานปฏิบัติธรรมโดยตรงของสถานปฏิบัติธรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงสุดหรือได้รับมอบหมายจากผู้มีความรับผิดชอบสูงสุดของแต่ละสถานปฏิบัติธรรม
- 3) การทดลองปฏิบัติธรรมเพื่อศึกษากิจกรรม

1.5.2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางพุทธศาสนาในเรื่องการปฏิบัติธรรมและสถานปฏิบัติธรรม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ผลงานทางวิชาการ งานวิจัย บทความ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตลาด ในเรื่อง อุปสงค์ และอุปทาน การตลาดเพื่อสังคม ส่วนผสมทางการตลาด และการจูงใจของมาสโลว์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ผลงานทางวิชาการ งานวิจัย บทความ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของสถานปฏิบัติธรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ผลงานทางวิชาการ งานวิจัย บทความ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5.3 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรของการศึกษา

การศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.5.3.1 กลุ่มตัวอย่างของการศึกษา

- 1) กำหนดเลือกสายปฏิบัติธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้ปฏิบัติธรรมโดยทั่วไป
- 2) เลือกสถานปฏิบัติธรรมที่เป็นต้นตำรับในสายปฏิบัตินั้นๆ ให้เป็นกลุ่มตัวอย่างจากสายปฏิบัติธรรมที่ได้กำหนดไว้
- 3) เป็นสถานปฏิบัติธรรมที่มีที่พักอาศัยสำหรับการค้างแรมชั่วคราวของฆราวาส

1.5.3.2 กลุ่มประชากรในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ ใช้วิธีการกำหนดเลือกผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติธรรมและดูแลสถานปฏิบัติธรรมโดยตรงของสถานปฏิบัติธรรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงสุดหรือได้รับมอบหมายจากผู้มีความรับผิดชอบสูงสุดของแต่ละสถานปฏิบัติธรรม

1.5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

1.5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ และการร่วมกิจกรรม นำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ โดยใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐาน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การปฏิบัติธรรม ในความหมายของการวิจัยนี้ คือ การที่ฆราวาสเข้ารับการฝึกฝน อบรม และปฏิบัติตน ตามแนวทางของพุทธศาสนาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาจิตใจและปัญญา ที่ทำให้ฆราวาสสามารถนำหลักธรรมและแนวทางปฏิบัติมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยดีและมีความถูกต้อง

สถานปฏิบัติธรรม ในความหมายของการวิจัยนี้ คือ สถานที่สำหรับฝึกฝนและอบรม ฆราวาสให้ประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามแนวทางพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมให้ฆราวาสเกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจและปัญญา

ผู้ปฏิบัติธรรม ในความหมายของการวิจัยนี้ คือ ฆราวาสที่พัฒนาตนตามแนวทางพุทธศาสนาให้เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ และปัญญา ตามแนวทางพุทธศาสนา

ฆราวาส ในความหมายของการวิจัยนี้ คือ พุทธศาสนิกชนทั่วไป

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ผลการศึกษาสามารถนำไปพัฒนาเพื่อใช้ในการปรับปรุงสถานปฏิบัติธรรมต่างๆที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับสังคมฆราวาสในปัจจุบัน
- 2) ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการเสนอแนะในการพัฒนาสถานปฏิบัติธรรมต่อไปในอนาคต และทำให้เกิดแนวทางในการเลือกสถานปฏิบัติธรรมที่มีความเหมาะสมต่อผู้ปฏิบัติธรรม
- 3) ผลการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยในอนาคต